

зосередила увагу на внутрішніх економічних проблемах, щоб зменшити міграцію громадян і підготувати умови для їхнього повернення у майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Вимушена міграція в умовах російсько-української війни та її негативні наслідки для генофонду України. URL: <https://www.nas.gov.ua/UA/Messages/Pages/View.aspx?MessageID=9149>
2. Українські мігранти підіймають економіку Європи. Що буде з Україною без них? URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/01/10/695807/>
3. Міграційна криза – масштаб, економічні наслідки і шляхи подолання. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2022/08/2/7361562/>

АНАЛІЗ ПЛИВУ МІГРАЦІЇ УКРАЇНЦІВ НА РИНОК ПРАЦІ У НІМЕЧЧИНІ

Свідлер Марія Михайлівна,

студентка 2 курсу

факультету міжнародної торгівлі та права;

науковий керівник:

Моторин Руслан Миколайович,

доктор економічних наук,

професор кафедри статистики та економетрії;

Державний торговельно-економічний університет

Міграція українських біженців в Німеччину, викликана російським вторгненням в Україну, що суттєво впливає на ринок праці країни. З лютого 2022 року, коли почалася війна, і до липня того ж року, в Німеччину прибуло понад 1 мільйон українців, що шукали притулку та можливості для нового життя [1].

На даний момент у Німеччині перебуває близько 196 600 працюючих громадян України, з яких 154 600 знаходяться в зайнятому стані, сплачуючи соціальні внески. Решта, тобто 42 000 осіб, працюють на малооплачуваних посадах або в неповний робочий день [2].

Серед біженців працездатного віку 85% мали оплачувану роботу до переїзду в Німеччину (жінки і чоловіки в рівній пропорції). Професійна кваліфікація і навички, набуті за кордоном, є важливою передумовою для інтеграції на німецькому ринку праці. Однак через фундаментальні відмінності в системах освіти, формальний рівень професійної кваліфікації дозволяє зробити лише обмежені висновки про фактичний рівень кваліфікації.

В таблиці 1 представлені професійний статус і структура зайнятості українських біженців до і після переїзду до Німеччини.

Аналіз даних таблиці 1 доводить, що з інтеграцією в німецький ринок праці професійний статус українських біженців дещо змінився порівняно з тими, хто

був працевлаштований в Україні: 86% працевлаштованих біженців працювали в Німеччині як наймані працівники; 7% - як робітники і ще 7% - як самозайняті особи.

До імміграції частка самозайнятих осіб була значно вищою і становила 17%, тоді як частка найманих працівників була нижчою і становила 79%. Частка самозайнятих серед біженців з України була порівняно високою і становила 7%.

Це може бути пов'язано з тим, що біженці змогли продовжити свою попередню самозайнятність у Німеччині незалежно від місця проживання. Після переїзду до Німеччини 81% працевлаштованих біженців працювали кваліфікованими робітниками, спеціалістами або експертами. На момент проведення опитування 34% працюючих біженців працювали як кваліфіковані робітники, 17% - як фахівці та 29% - як експерти. Однак частка помічників серед працевлаштованих біженців значно зросла - з 3% в Україні до 19% у Німеччині.

Таким чином, хоча звичайна тенденція в міграційному контексті зайнятості нижче кваліфікаційного рівня простежується і серед частини українських біженців, значна частина працюючих, очевидно, змогла перенести людський капітал, набутий в Україні завдяки освіті, професійній підготовці та досвіду роботи, на німецький ринок праці. Вражає те, що частка жінок, які працюють помічниками, зросла значно більше на 19%, ніж чоловіків (відповідно на 9 %).

З іншого боку, частка жінок, які працювали на експертній роботі, тобто на роботі, що вимагає університетського диплома принаймні чотирьох років, скоротилася на 12%, що значно менше, ніж серед чоловіків (на 25 %). Загалом, інтерпретуючи ці результати, слід враховувати, що лише дуже невелика частка українських біженців має високо оплачувану та професійну роботу в Німеччині.

Таблиця 1

Професійний статус і структура зайнятості українських біженців до і після переїзду до Німеччини, %

Види зайнятості	До переїзду до Німеччини			Після переїзду до Німеччини		
	жінки	чоловіки	всього	жінки	чоловіки	всього
Самозайняті особи	15	26	17	6	9	7
Робітники	3	6	4	6	10	7
Працівники установ різного рівня (у тому числі державних)	82	68	79	88	81	86
Всього	100	100	100	100	100	100
Види діяльності						
Помічники та напівкваліфікована робоча сила	3	3	3	22	12	19
Спеціалізована діяльність	28	35	30	29	50	34

Продовження таблиці

Комплексні спеціалізовані види діяльності	24	18	23	17	19	17
Висококваліфікована діяльність	45	45	45	33	20	29
Всього	100	100	100	100	100	100

Джерело: складено автором на основі: [3].

З іншого боку, частка жінок, які працювали на експертній роботі, тобто на роботі, що вимагає університетського диплома принаймні чотирьох років, скоротилася на 12%, що значно менше, ніж серед чоловіків (на 25 %). Загалом, інтерпретуючи ці результати, слід враховувати, що лише дуже невелика частка українських біженців має високо оплачувану та професійну роботу в Німеччині.

Інтеграція українських мігрантів матиме значущий вплив на показники ринку праці країн-реципієнтів. Зокрема, географічна та культурна близькість України до Європи, існуюча діаспора та статус тимчасового захисту сприятимуть збільшенню участі вимушених мігрантів у робочій силі. Прогнози Європейського центрального банку свідчать, що коефіцієнт участі в робочій силі українських мігрантів працездатного віку в країнах єврозони може зрости від 25% до 55% в середньостроковій перспективі. При цьому робоча сила ЄС також зросте, що сприятиме загальному економічному розвитку.

Отже, слід зазначити, що міграція українців на ринок праці створює нову динаміку на ринку праці та має кілька ключових впливів:

- збільшення пропозиції робочої сили на німецькому ринку праці. Значна кількість українців, які активно вступають на ринок праці, призводить до збільшення загального обсягу робочої сили. Прибуття українських працівників може допомогти заповнити необхідність у робочій силі в певних секторах економіки. Це особливо важливо в тих галузях, де існує дефіцит робочої сили, і де українські працівники можуть принести вагомий внесок.;

- зростання обсягу соціальних внесків: Значна частина мігрантів з України, яка знаходиться в зайнятому стані, сплачує соціальні внески. Це призводить до збільшення доходів та ресурсів, які використовуються для соціальних програм та інфраструктури;

- зміна динаміки зайнятих у секторальному розподілі німецької економіки. З ростом чисельності українців на ринку праці в окремих галузях може відбуватися зміна динаміки секторів економіки. Наприклад, певні галузі, де вони оселилися, можуть зазнати підсилення робочої сили;

- стимулювання економічного розвитку: Збільшення кількості працездатних мігрантів призводить до зростання платіжної споживчої здатності населення. Це може підтримати споживчий ринок, стимулюючи роздрібну та оптову торгівлю, а також інші галузі, пов'язані з витратами населення, зменшуючи вплив можливої економічної кризи та стимулюючи розвиток подальшого економічного зростання.

Для максимізації позитивного впливу міграції на економіку Німеччини, важливо розробити та реалізувати ефективну політику інтеграції, яка буде сприяти швидкої адаптації мігрантів на ринку праці. Серед біженців працездатного віку 85% мали оплачувану роботу до переїзду в Німеччину. Професійна кваліфікація і навички, набуті за кордоном, є важливою передумовою для інтеграції на німецькому ринку праці. Однак через фундаментальні відмінності в системах освіти, формальний рівень професійної кваліфікації дозволяє зробити лише обмежені висновки про фактичний рівень кваліфікації. Хоча звичайна тенденція в міграційному контексті зайнятості нижче кваліфікаційного рівня простежується і серед частини українських біженців, значна частина працюючих, очевидно, змогла перенести людський капітал, набутий в Україні завдяки освіті, професійній підготовці та досвіду роботи, на німецький ринок праці. Однак слід враховувати, що лише дуже невелика частка українських біженців має високо оплачувану та професійну роботу в Німеччині.

Основними напрямками політики інтеграції українських біженців на німецький ринок праці повинні стати наступні:

- забезпечення доступу до навчання та професійної підготовки для українських біженців, що дозволить їм підвищити свою кваліфікацію та отримати відповідні навички для роботи в Німеччині;
- надання підтримки в пошуку роботи та адаптації на ринку праці;
- створення умов для підприємництва серед українських біженців;
- забезпечення можливостей для працевлаштування українських біженців у секторах економіки, де існує дефіцит робочої сили.

Реалізація цих рекомендацій допоможе українським біженцям успішно інтегруватися в німецьке суспільство та зробити свій внесок у розвиток економіки країни.

Хоча мігранти можуть створювати деякі тимчасові виклики для державних фінансів у короткостроковій перспективі, їхня довгострокова активна участь на ринку праці сприятиме позитивному впливу на бюджет і економічне зростання країн-реципієнтів. Активна інтеграція мігрантів може призвести до створення додаткової вартості та підтримки розвитку економіки. Однак важливо наголосити на необхідності інвестування у людський капітал мігрантів, щоб забезпечити їхню успішну інтеграцію та активну участь у робочому процесі.

Процес інтеграції може бути складним, зокрема через мовні бар'єри, невідповідність кваліфікацій і потребу їхнього підтвердження, а також складнощі влаштування дітей у новому оточенні. Проте, багато країн розробляють та впроваджують активні заходи на ринку праці для підтримки мігрантів, такі як програми пошуку роботи, тренінги та мовні курси.

Незважаючи на потенційні перешкоди, структурний дефіцит робочої сили у багатьох країнах реципієнтів до війни в Україні вказує на можливості для успішної інтеграції українських мігрантів. Попри тимчасові виклики, прогнози для ринків праці країн-реципієнтів залишаються позитивними в середньо- та довгостроковому періоді.

Список використаних джерел

1. The impact of the Ukraine crisis on the world of work: Initial assessment. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/documents/briefingnote/wcms_844295.pdf

2. Німеччина поспішає інтегрувати українських біженців у свій ринок праці. Роботодавці послабляють низку вимог. URL: <https://forbes.ua/news/nimechchina-pospishae-integrivati-ukrainskikh-bizhentsiv-u-sviy-rinok-pratsi-robotodavtsi-poslablyat-nizku-vimog-18102023-16766>

3. Інформація щодо неповної зайнятості та працевлаштування є попередньою і може зазнати незначних змін пізніше. Щомісяця оновлені дані публікуються статистикою БА на тематичній сторінці "Війна в Україні". URL: <https://statistik.arbeitsagentur.de/DE/Navigation/Statistiken/Themen-im-Fokus/Ukraine-Krieg/Ukraine-Krieg-Nav.html>

МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Топчій Валерія Андріївна,

здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня,
спеціальність «Економіка»;
науковий керівник:

Ставицький Олександр Вікторович,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри статистики, ІТ та математичних методів в економіці;
Національна академія статистики, обліку та аудиту

Будь-які міграційні процеси завжди будуть пов'язані з економічними, соціальними, демографічними та політичними коливаннями. Відповідно, через різке вливання нових ресурсів в інші країни відбувається втрата ринку праці та й загалом початковий економічний занепад, ще більше посилюється фактом існування безпрецедентного військового вторгнення на територію держави.

Розглядаючи таку ситуацію саме в Україні можна сказати, що міграція розгалужується на два основні напрямки: внутрішню — люди тікали подалі від гарячих точок до інших міст, при цьому не перетинаючи кордон країни, та зовнішню — безпосередньо виїзд до різноманітних держав, в основному — найближчих (Таблиця 1).

Таблиця 1

Кількість громадян України, які перебувають за кордоном (станом на 01.02.2023) [1]

Країна	Кількість громадян України
Польща	1786000
Німеччина	1200000